Podsumowanie
Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko
Programu Ochrony Środowiska
dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata
2021–2030

Kwiecień 2022

InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.
ul. Sienkiewicza 78, piętro IV, 25-501 Kielce
tel./fax 41 3430124 lub 507 048 678
www.inicjatywalokalna.pl

SPIS TREŚCI

1. Podstawy prawne 4
2. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko 5
3. Przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko 6
4. Informacja o przewidywanym oddziaływaniu transgranicznym oddziaływaniu na środowisko 8
5. Metody i częstotliwość przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu 8
6. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych wariantów alternatywnych 9

Załączniki 10

1. Podstawy prawne

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030*, zwanego dalej POŚ, wynika z przepisów *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.). Dodatkowo jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z *Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* (Dz. Urz. WE L 197/30 z dn. 21.07.2001).

Na podstawie art. 43 ww. ustawy do *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030* załącza się podsumowanie z przebiegu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w zakresie wynikającym z art. 55 ust. 3 zawierającej m.in. informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w Prognozie Oddziaływania na Środowisko, opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58, zgłoszone uwagi i wnioski, wyniki postępowania transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone, propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

2. Ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko

Opracowanie Prognozy oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030 (dalej Prognozy) było konieczne ze względu na fakt, iż Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach uzgodnił brak możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, ponieważ niektóre z zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030 (dalej Programie) znajdują się w katalogu przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Prognoza zawiera informacje dotyczące uwarunkowań środowiskowych terenu Miasta i Gminy Skalbmierz oraz informacje o przewidywanych oddziaływaniach na środowisko w wyniku realizacji zadań ujętych w Programie. Podsumowując przeprowadzoną analizę oddziaływań stwierdzono, że nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko zadań ujętych w Programie. Możliwe oddziaływania mające miejsce podczas realizacji zadań mogą mieć charakter miejscowy i krótkotrwały, niepowodujący zaburzenia równowagi w środowisku.

3. Przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030 jest dokumentem, którego projekt, zgodnie z art. 46 pkt 2 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, może wymagać przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jednakże, zgodnie z art. 48, po uzgodnieniu z właściwym organem, o których mowa w art. 57 tejże ustawy, organ opracowujący projekt dokumentu może wydać decyzję o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, a projekt dokumentu stanowi modyfikację przyjętego już dokumentu lub dotyczy obszaru w granicach jednej gminy. W związku z faktem, że dokument może spełniać wyżej wymienione przesłanki, Burmistrz Miasta i Gminy Skalbmierz zwrócił się do właściwego organu, tj. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach i Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach z prośbą o wydanie decyzji o uzgodnienie odnośnie odstąpienia od przeprowadzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko dla *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030.*

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem z dnia 3 grudnia 2021 r. znak: NZ.9022.5.126.2021 wyjaśnił, iż po przeanalizowaniu działań planowanych do realizacji w ramach projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030* uznaje, iż w rozpatrywanym przypadku można odstąpić od przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ze względu na to, iż realizacja przewidzianych działań nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko oraz w zakresie zdrowia i życia ludzi. W związku z tym Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedłożonego dokumentu (załącznik 1).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem z dnia 15 grudnia 2021 r. znak:WOO-III.410.113.2021.K.W. uzgodnił brak możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz równocześnie uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla w/w projektu dokumentu (załącznik 2), w związku z tym w postępowaniu przeprowadzono procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko opracowując *Prognozę oddziaływania na środowisko dla Programu Ochrony Środowiska dla Miasta*

i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030 oraz zapewniono możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Projekt dokumentu wraz z prognozą został wyłożony do publicznego wglądu na oficjalnej stronie internetowej Miasta i Gminy Skalbmierz (www.skalbmierz.eu) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (www.skalbmierz.eobip.pl) na okres 21 dni tj. w dniach od 21 lutego do 13 marca 2022 r. W trakcie konsultacji społecznych do projektu dokumentu wraz z prognozą nie wpłynęły uwagi.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem z dnia 21 marca 2022 r. (ZNAK WOO-III.410.3.12.2022.KW) po przeanalizowaniu przedstawionej dokumentacji stwierdził, że prognoza odziaływania na środowisko spełnia wymogi art. 51. Ww. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (…) oraz uwzględnia zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko określony w piśmie znak: WOO-III.411.30.2921.KW z dnia 15 grudnia 2021 r (załącznik 3).

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska, projekt *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021-2030* został przedłożony do zaopiniowania przez Zarząd Powiatu Kazimierskiego.
W wyznaczonym terminie nie otrzymano opinii z Powiatu do projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021-2030,* co uważa się za równoznaczne z pozytywnym zaopiniowaniem projektu.

Niniejszy program przygotowano po wcześniejszym uzyskaniu pozytywnych opinii właściwych organów wskazanych w ustawie z dnia 27 kwietnia 200l r. Prawo Ochrony Środowiska tj.: Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Projekt *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030* został przedłożony do uchwalenia na sesji Rady Miejskiej w Skalbmierzu w dniu 30 marca 2022 r. Dokument został przyjęty – *Uchwałą Nr LIII/256/2022 Rady Miejskiej w Skalbmierzu w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030.*

4. Informacja o przewidywanym oddziaływaniu transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Program nie przewiduje realizacji zadań, które miałyby oddziaływanie transgraniczne.

5. Metody i częstotliwość przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Aby realizacja zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska przebiegała zgodnie z założonym harmonogramem, niezbędne jest prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji ich wykonania.

Ocena realizacji Programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych;
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych;
- przygotowanie raportu;
- analiza porównawcza;
- aktualizacja.

Wskaźniki stopnia realizacji Programu określić można m.in. poprzez:

- ocenę dotrzymania norm jakości poszczególnych komponentów środowiska, określonych wymogami prawnymi;
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód oraz spełnienia przez wszystkie rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej;
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenia zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenia zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych;
- wzrost lesistości, rozszerzenia renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrostu zapasu i przyrostu masy drzewnej, a także wzrostu poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawy stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby;
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

Stopień realizacji Programu określić można również wskaźnikami pośrednimi, jakimi są wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzonego przy pomocy takich mierników jak: długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności;
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych;
- spójność i efektywność działań w zakresie monitoringu i kontroli;
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych;
- opracowywanie i realizacja przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym Programie, zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań z uwzględnieniem mierników zestawionych w tabeli 26 w Programie.

6. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych wariantów alternatywnych

POŚ w głównej mierze wyznacza kierunki działań jakie należy realizować w poszczególnych obszarach interwencji w celu poprawy stanu wybranych komponentów środowiska, bez określania szczegółowych rozwiązań (ram) lokalizacyjnych i technologicznych dla konkretnych zadań. W związku z czym określenie alternatywnych rozwiązań lokalizacyjnych, konstrukcyjnych i organizacyjnych dla zaplanowanych zadań w Prognozie jest niemożliwe. Szczegółowe rozwiązania alternatywne dotyczące lokalizacji, rozwiązań technologicznych i konstrukcyjnych, przedstawione powinny być na poziomie każdej inwestycji na etapie przed jej realizacją, w ramach procedury uzyskiwania decyzji i pozwoleń administracyjnych (np. w dokumentacji technicznej/projektowej, karcie informacyjnej, raporcie oddziaływania na środowisko). Pewne natomiast jest, iż rozwiązanie alternatywne polegające na braku realizacji projektu Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030 wpłynie negatywnie na wszystkie komponenty środowiska, ponieważ jak wykazano w niniejszej Prognozie, zadania zaplanowane do realizacji w ramach POŚ oddziaływać będą w sposób pozytywny stały i długoterminowy na poszczególne komponenty środowiskowe – zaniechanie ich realizacji pogorszy stan środowiska na terenie gminy.

Załączniki

Załącznik 1 Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030* 11
Załącznik 2 Opinia Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030*..... 15
Załącznik 3 Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie zaopiniowania projektu pn. *Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko* 18

Załącznik 1 Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030*

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W KIELCACH

Kielce, dnia 15 grudnia 2021 r.

WOO-III.410.113.2021.KW
WOO-III.411.30.2021.KW

Burmistrz Miasta i Gminy Skalbmierz

W odpowiedzi na wniosek znak: IZP.062.1.2021 z dnia 16.11.2021 r. (data wpływu 17.11.2021 r.), w sprawie uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu pn.: **„Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021-2030"** na podstawie art. 48, w związku z art. 46 ust. 1 pkt 2 oraz art. 53 ust. 2 pkt 2 i art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 247 z późn. zm.), po przeanalizowaniu przedstawionych materiałów **uzgadniam brak możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz uzgadniam równocześnie zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla w/w projektu dokumentu.**

W świetle obowiązujących przepisów, dokumenty tego typu mogą wymagać przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na etapie projektu, jeśli wyznaczają ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (art. 46 ust. 1 pkt 2 powyższej ustawy), bądź ich realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 (art. 46 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy).

Wraz z ww. wnioskiem przedłożono uzasadnienie sporządzone na podstawie art. 49 przywołanej na wstępie ustawy, a także projekt Programu, który dotyczy terenu gminy Skalbmierz w jej granicach administracyjnych. Zważywszy na ilość, rodzaj oraz charakter planowanych zadań inwestycyjnych ujętych w projekcie dokumentu, istnieje ryzyko znaczących oddziaływań na środowisko zwłaszcza, że projekt dokumentu wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć ujętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839). Jak wynika z pisma przywołanego na wstępie do w/w przedsięwzięć mogą zaliczać się następujące zadania inwestycyjne: budowa strategicznego gazociągu przesyłowego, przebudowa dróg, rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej, budowa zbiorników retencyjnych i systemów odzyskiwania wody, rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej, rekultywacja i zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych. Ponadto na terenie gminy występują formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098) tj. użytek ekologiczny „Rosiejów" oraz pomniki przyrody.

Dodatkowo informuje się, że północno-zachodnia część gminy znajduje się w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 409 Niecka Miechowska (część SE), co nie zostało uwzględnione w uzasadnieniu, a na obszary które może negatywnie oddziaływać realizacja zadań ujętych w projektowanym dokumencie.

1

Biorąc powyższe pod uwagę, brak jest przesłanek do stwierdzenia, że realizacja postanowień projektu dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na formy ochrony przyrody.

W związku z tym projekt dokumentu wymaga przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym opracowania prognozy oddziaływania na środowisko zgodnie z poniższym zakresem i stopniem szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.

1. Treść prognozy oddziaływania na środowisko musi być zgodna ze wskazaniami zawartymi w art. 51 ww. ustawy. Żaden z elementów zawartych w tym artykule nie może zostać pominięty w prognozie, a w przypadku gdy nie ma odniesienia do treści założeń projektu dokumentu, należy podać stosowną informację wraz z uzasadnieniem.
2. Należy scharakteryzować zasoby przyrodnicze i ocenić aktualny stan środowiska na analizowanym terenie. Na tej podstawie należy określić aktualne uwarunkowania środowiskowe w kontekście możliwości realizacji proponowanych w projekcie dokumentu zadań inwestycyjnych. Wymagana jest analiza i ocena wpływu realizacji założeń projektu dokumentu na wszystkie elementy środowiska ze wskazaniem, w jaki sposób i w jakiej skali przyjęte rozwiązania mogą przekształcić środowisko. Ocena musi odnosić się do wszystkich planowanych działań inwestycyjnych, a w szczególności do założeń projektu dokumentu wyznaczających ramy dla realizacji przedsięwzięć wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839). Należy także przeanalizować oddziaływania skumulowane, biorąc pod uwagę istniejące i planowane działania inwestycyjne oraz zaproponować stosowne rozwiązania chroniące środowisko. Wyniki analizy i oceny prognozy, wskazanym jest przedstawić także na załączniku mapowym do prognozy. W przypadku planowanych przedsięwzięć, w stosunku do których zostały już przeprowadzone (lub są w trakcie) postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko na etapie procedury uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wskazane jest odpowiednie wykorzystanie wyników tych ocen w prognozie.
3. Należy dokonać analizy i oceny wpływu planowanych w projekcie dokumentu zadań inwestycyjnych na formy ochrony przyrody, w rozumieniu art. 6 ust 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody występujące na terenie gminy Skalbmierz takie jak: użytek ekologiczny „Rosiejów" oraz pomniki przyrody. W analizie i ocenie dot. w/w form ochrony przyrody należy uwzględnić obowiązujące warunki ochrony wynikające z ustawy o ochronie przyrody oraz stosownych aktów prawa miejscowego. W analizie przeprowadzonej w prognozie należy wykazać, czy w związku z realizacją planowanych zadań inwestycyjnych może dojść do znacząco negatywnego oddziaływania na w/w formy, ewentualnie należy zaproponować stosowne działania zapobiegające lub minimalizujące takie oddziaływania.
   Informacje w zakresie obowiązujących przepisów dotyczących form ochrony przyrody dostępne są na stronie internetowej tut. Urzędu (http://kielce.rdos.gov.pl/, w zakładce „Ochrona przyrody - Formy ochrony przyrody"). Dane o formach ochrony przyrody, można również uzyskać na wniosek o udostępnieniu informacji o środowisku na zasadach przewidzianych przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (…).
   Z analizy i oceny prognozy musi wynikać, czy realizacja założeń projektu dokumentu w zakresie planowanych zadań inwestycyjnych nie będzie naruszać warunków ochrony

w/w form ochrony przyrody oraz czy nie spowoduje znacząco negatywnego wpływu na te zasoby przyrodnicze.

4. Wymagana jest analiza i ocena wpływu oraz skutków realizacji projektu dokumentu także w kwestiach:
   - ochrony różnorodności biologicznej, np. ekosystemów dolin rzecznych, łąkowych, zadrzewień;
   - ochrony zdrowia ludzi oraz jakości życia mieszkańców;
   - chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów ze wskazaniem założeń projektu, które mogą spowodować naruszenie zakazów, o których mowa w art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody;
   - ochrony korytarzy ekologicznych,
   - ochrony wód powierzchniowych, w tym m.in. rzeki Szarbiówka, Nidzica, Stradówka, Małoszówka, a także wód podziemnych, w tym Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 409 Niecka Miechowska (część SE) położonego w niewielkiej części gminy, a także ujęć wód i ich stref ochronnych;
   - ochrony jakości powietrza, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi;
   - ochrony gleby i rzeźby terenu;
   - ochrony krajobrazu;
   - ochrony klimatu, m.in. w zakresie analizy założeń projektu dokumentu mających wpływ na łagodzenie skutków zmian klimatu oraz służących adaptacji do tych zmian;
   - gospodarki ściekami, w tym odprowadzania i oczyszczania wód opadowych;
   - gospodarki odpadami, z uwzględnieniem segregacji odpadów i ich odzysku;
   - ochrony przed powodzią oraz skutkami suszy;
   - ryzyka wystąpienia poważnych awarii.
5. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit d ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (…), w prognozie należy przeanalizować i ocenić czy projekt dokumentu uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Między innymi, istotne jest przeprowadzenie analizy czy i w jaki sposób w projekcie dokumentu zostały uwzględnione cele środowiskowe określone w aktualizacji „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły" (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911 z późn. zm.).
6. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (…), w prognozie należy przedstawić:
   - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
   - rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie jak również kompensację przyrodniczą w przypadku prognozowanych negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na przyrodę mogących być rezultatem realizacji dokumentu, zaproponowane działania muszą być poprzedzone szczegółowymi analizami i poparte wnioskami z tych analiz,
   - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku takich rozwiązań.

7. Prognoza powinna zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym, odnoszące się do każdego elementu prognozy. Jego podstawowym zadaniem jest ułatwienie udziału w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko analizowanego projektu dokumentu wszystkim zainteresowanym, także tym osobom, które nie posiadają specjalistycznej wiedzy z zakresu ochrony środowiska, chcą poznać wyniki i wnioski z oceny, a także uczestniczyć w dyskusji nad ustaleniami określonego dokumentu i jego wpływem na zmiany stanu środowiska.
8. Informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane m.in. do zawartości i stopnia szczegółowości projektu dokumentu. Ponadto, zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...) w prognozie oddziaływania na środowisko uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.
9. Zgodnie z art. 55 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), organ opracowujący projekt dokumentu bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko. Zatem w projekcie należy uwzględnić ustalenia wynikające z prognozy, które określają warunki realizacji dokumentu pozwalające na uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska.
10. Prognoza oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. g ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...) powinna zawierać datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów. W oparciu o art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f w/w ustawy prognoza powinna również zawierać oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 tej ustawy. Oświadczenie, które stanowi załącznik do prognozy, powinno zawierać klauzulę, o której mowa w art. 74a ust. 3 cyt. ustawy oraz być opatrzone stosownym podpisem autora prognozy lub kierującego zespołem autorów prognozy.
11. W odniesieniu do planowanych zadań termomodernizacyjnych, projekt dokumentu powinien uwzględniać zapisy dotyczące wymogów wynikających z ustawy o ochronie przyrody w zakresie ochrony gatunkowej zwierząt, zwłaszcza ptaków i nietoperzy, które mogą zasiedlać budynki objęte pracami budowlanymi. Przydatne informacje w tym zakresie dostępne są na stronie Internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska www.gdos.gov.pl w zakładce: Ochrona przyrody - Ochrona ptaków i nietoperzy.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ww. ustawy, organ opracowujący projekt dokumentu poddaje projekt wraz z prognozą oddziaływania na środowisko **opiniowaniu** przez właściwe organy, w tym przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska. W celu zaopiniowania projekt dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko należy przedłożyć w wersji papierowej oraz w wersji elektronicznej (płyta CD).

Aldona Sobolak
Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Kielcach
/-podpisany cyfrowo/

Załącznik 2 Opinia Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030*

PRZYNIEŚIONO
URZĄD MIASTA I GMINY W SKALBMIERZU
09 GRU. 2021
Nr egzemplarzy 6895/21

ŚWIĘTOKRZYSKI
PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI
INSPEKTOR SANITARNY
ul. Jagiellońska 68, 25-734 Kielce,
tel. centrala: (41) 365-54-00, fax (41) 345-18-73, e-mail: wsse.kielce@pis.gov.pl

Kielce, dnia 03.12.2021r.

NZ.9022.5.126.2021

Urząd Miasta i Gminy w Skalbmierzu
28 - 530 Skalbmierz, ul. T. Kościuszki 1

Odpowiadając na pismo z dnia 16.11.2021r., dotyczące wyrażenia zgody na odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021-2030"–

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny po przeanalizowaniu działań planowanych do realizacji w ramach omawianego dokumentu – uznaje, iż w rozpatrywanym przypadku można odstąpić od przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ze względu na to, iż realizacja przewidzianych działań nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko w zakresie zdrowia i życia ludzi.

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny po zapoznaniu się z przedmiotowym projektem ustalił, iż opracowanie porusza szeroko rozumianą problematykę ochrony środowiska. Projekt POŚ zawiera omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu do zasobów przyrodniczych, edukacji ekologicznej, gospodarowania wodami, ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożeń hałasem, promieniowania elektromagnetycznego, gospodarki wodno-ściekowej, zasobów geologicznych, gleb, gospodarki odpadami, zagrożeń poważnymi awariami z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego umożliwiającą identyfikację obszarów problemowych.
Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz, polegającej na analizie poszczególnych obszarów interwencji, wyznaczono cele, których osiągnięcie przyczyni się do poprawy wybranych elementów środowiska. Cele będą realizowane poprzez kierunki interwencji i konkretne zadania.

Kierunki interwencji wymienione w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021-2030":

- Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł liniowych, punktowych i powierzchniowych
- Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie wykorzystania OZE
- Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywna politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza

- Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych
- Poprawa jakości powietrza poprzez monitoring jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Skalbmierz
- Zapewnienie stanu akustycznego środowiska na jak najlepszym poziomie
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych
- Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych suszą
- Poprawa efektywności działalności kontrolno-monitoringowej w gospodarce wodno-ściekowej
- Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż
- Wspieranie działań na rzecz ochrony gleb
- Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami
- Właściwe gospodarowanie zasobami przyrodniczymi
- Przeciwdziałanie poważnym awariom
- Prowadzenie edukacji ekologicznej

Przedstawione kierunki interwencji będą wymagały przeprowadzenia działań zarówno nieingerujących bezpośrednio w środowisko (tj. edukacja ekologiczna mieszkańców gminy, planowanie przestrzenne, monitoring klimatu akustycznego i pól elektromagnetycznych) jak również zadań inwestycyjnych, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko tj. termomodernizacja budynków mieszkalnych na terenie gminy, inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej (drogi, sieci wodno-kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków), działania związane z OZE. Wskazane przedsięwzięcia mogą okresowo (głównie na etapie budowy) oddziaływać negatywnie na środowisko poprzez generowanie oddziaływań: akustycznych, zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, itp. Należy zaznaczyć, że negatywne odziaływania będą miały charakter przejściowy, odwracalny i lokalny, następnie przyczynią się do poprawy stanu środowiska na analizowanym terenie i będą na nie oddziaływać pozytywnie. Negatywne oddziaływanie ww. inwestycji na środowisko można będzie ograniczyć poprzez przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywołanych przez nie oddziaływań środowiskowych, zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko.

Należy zaznaczyć, że w przedłożonym projekcie brak jest szczegółowych informacji co do zakresu i parametrów przewidzianych inwestycji. Jednak trzeba założyć, że niektóre przedsięwzięcia (tj. przebudowa dróg oraz budowa nowych obiektów), jeśli zostaną przekroczone progi określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz.U. z 2019r. poz. 1839), mogą zostać zaliczone do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, których realizacja powinna zostać poprzedzona postępowaniem w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Program zachowuje spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym. Działania objęte przedmiotowym opracowaniem mają charakter lokalny, gdyż będą realizowane na terenie obszaru mieszczącego się w granicach administracyjnych Gminy Skalbmierz.

Biorąc pod uwagę powyższe, stosownie do zapisu art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 03.10.2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2021r., poz.247; z późn. zm.) –
Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uznał jak na wstępie.

ŚWIĘTOKRZYSKI
PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI
INSPEKTOR SANITARNY
Jarosław Ciura

Otrzymuje:
1. Adresat
2. aa

JN/JN

Załącznik 3 Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie zaopiniowania projektu pn. *Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021–2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko*

REGIONALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA W KIELCACH

Kielce, dnia 21 marca 2022 r.

WOO-III.410.3.12.2022.KW

Burmistrz Miasta i Gminy Skalbmierz

W odpowiedzi na wniosek znak: IZP.062.1.2021 z dnia 15 lutego 2022 r. (data wpływu 17.02.2022 r.) dotyczący zaopiniowania projektu dokumentu pn.: **„Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz na lata 2021-2030"** wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, na podstawie art. 54 ust. 1 i art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.), **opiniuję** przedłożony projekt dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Skalbmierz stanowi opracowanie, które ma za zadanie umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska. Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska jest realizacja przez gminę polityki ochrony środowiska tożsamej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem, spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu lokalnym. Założenia projektu dokumentu przyczyniać się będą do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska, a także zapewnią skuteczne mechanizmy, mające na celu jego ochronę przed postępującą degradacją oraz rozwojem jego walorów. Program Ochrony Środowiska odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów środowiskowych, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym oraz krajowym. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność realizowanej polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Struktura opracowania zawiera omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu do zasobów przyrodniczych, edukacji ekologicznej, gospodarowania wodami, ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożeń hałasem, promieniowania elektromagnetycznego, gospodarki wodno-ściekowej, zasobów geologicznych, gleb, gospodarki odpadami, zagrożeń poważnymi awariami z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego umożliwiającą tym samym identyfikację obszarów problemowych. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów (do 2030 roku) oraz strategii ich realizacji.

1

Niektóre zadania realizowane w ramach projektu Programu mogą kwalifikować się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839). Szczegółowa analiza i ocena w tym zakresie będzie możliwa na etapie konkretyzowania działań inwestycyjnych, kiedy będą znane ich parametry techniczne i zakres planowanych prac.

Po przeanalizowaniu przedstawionej dokumentacji, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach stwierdza, że prognoza oddziaływania na środowisko spełnia wymogi art. 51 ww. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...) oraz uwzględnia zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko określony w piśmie znak: WOO-III.411.30.2021.KW z dnia 15 grudnia 2021 r.

W prognozie oddziaływania na środowisko poddano analizie i ocenie planowane działania oraz dokonano identyfikacji zagrożeń i problemów wynikających z realizacji dokumentu uwzględniając aspekty ochrony środowiska. Oceniono stopień natężenia tych oddziaływań na komponenty środowiska w zestawieniu tabelarycznym i opisowym, grupując oddziaływania pozytywne i negatywne. Zapisy prognozy wskazują, że na etapie planowania inwestycji powinny być wybierane takie rozwiązania, które w trakcie ich realizacji oraz eksploatacji będą w jak najmniejszym stopniu oddziaływać negatywnie na środowisko, w tym zdrowie ludzi. Przedstawiono propozycję rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.

Niektóre z zadań ujętych w projekcie dokumentu tj. przebudowa dróg, rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej, rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej, mogą wiązać się z koniecznością zajmowania nowych terenów. Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej będzie prowadzona głównie na terenach zainwestowanych, zamieszkałych, wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej ma na celu upłynnienie ruchu i ograniczenia emisji spalin z komunikacji. Wśród negatywnych oddziaływań na etapie budowy należy w głównej mierze wymienić uciążliwości związane m.in. z wystąpieniem zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn oraz transportu, powstawaniem odpadów, zanieczyszczeniem wód w chwili niekorzystnych spływów powierzchniowych. Oddziaływania te będą mieć charakter krótkotrwały, lokalny i ustąpią po zakończeniu prac. Wdrożenie zadań w ramach projektu Programu umożliwi osiągnięcie założonych celów, poprzez zastosowanie gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach. Część z zaplanowanych w projekcie dokumentu przedsięwzięć poddanych będzie szczegółowej analizie m.in. na etapie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Zadania z zakresu gospodarowania odpadami dotyczyć będą ograniczania ich składowania poprzez rozwijanie systemów selektywnego zbierania odpadów, ograniczania ich ilości, a także odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Zapisy przedmiotowego projektu uwzględniają również regulacje w zakresie postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest oraz wskazują procedury dotyczące bezpiecznego usuwania tych materiałów oraz ich unieszkodliwiania. Prace prowadzone będą w obiektach budowlanych na terenie miasta i gminy przez wyspecjalizowane firmy. Zdemontowane wyroby azbestowe składowane będą na składowisku odpadów niebezpiecznych. Realizacja zaproponowanych zadań i wynikających z nich inwestycji proekologicznych przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy.

W granicach gminy Skalbmierz znajdują się następujące formy ochrony przyrody, w rozumieniu art. 6 ust 1 pkt 1 -9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U.

z 2021 r. poz. 1098 ze zm.) tj. użytek ekologiczny „Rosiejów" oraz pomniki przyrody. Dla ww. form obowiązują regulacje wynikające z ww. ustawy oraz stosownych aktów prawa miejscowego. Cele i zadania przewidziane do realizacji w Programie nie wpłyną znacząco na środowisko (przewiduje się oddziaływanie pozytywne lub neutralne). Zadania inwestycyjne będą realizowane przede wszystkim w obrębie siedzib ludzkich, wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych, w obszarze przekształconym przez człowieka o niskich walorach środowiskowych, co pozwala wykluczyć możliwość powstania negatywnego oddziaływania na użytek ekologiczny i pomniki przyrody występujące na terenie gminy. Planowane działania nie wpłyną na pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt. Przewidziane do realizacji działania w ramach Programu, będą wspierać pośrednio lub bezpośrednio poprawę jakości wód, a co za tym idzie ich realizacja pomoże w osiągnięciu zakładanych celów środowiskowych dla jednolitych części wód. Zgodnie z dokumentacją planowane do realizacji w ramach projektu Programu działania będą mieć pozytywny wpływ na położony w niewielkiej części gminy Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 409 Niecka Miechowska (część SE), za sprawą działań dążących do stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobieganiu ich dalszemu zanieczyszczaniu. Działania te będą w sposób pośredni bądź bezpośredni przyczyniać się do poprawy stanu jakości wód.

Zapisy projektu dokumentu oraz prognozy uwzględniają regulacje prawne dotyczące ochrony gatunkowej zwierząt, w zakresie wymogu dostosowania terminów i sposobu wykonywania prac do rozrodu zwierząt. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych w uzasadnionych przypadkach, przy wykazanym braku rozwiązań alternatywnych, należy uzyskać (przed rozpoczęciem prac) zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W prognozie oceniono, że realizacja założeń projektu dokumentu nie spowoduje znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko.

Niniejsza opinia nie zwalnia z przeprowadzenia procedur dotyczących oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (…), a także uzyskania stosownych zezwoleń w zakresie ochrony gatunkowej zwierząt, roślin i grzybów na podstawie ustawy o ochronie przyrody, jeżeli taka konieczność wyniknie na etapie konkretyzowania działań inwestycyjnych.

W związku z zapisami art. 55 ust. 4 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), przyjęty dokument wraz z podsumowaniem, o którym mowa w art. 55 ust. 3 ww. ustawy, należy przesłać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Kielcach.

Aldona Sobolak
Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Kielcach
/-podpisany cyfrowo-/

Otrzymują:
1. Adresat- przedłożenie elektroniczne ePUAP
2. As

3